

1887-04-30

OPHAVSMAND/NØGLEPERSON

Emil Christian Hansen

FAKTA

Type:
Dagbog

Sprog:
Dansk

Tilblivelsessted:
København

Arkivplacering:
FA kasse 19

Emneord:
J. C. Jacobsen

DOKUMENTINDHOLD

Om J. C. Jacobsens død. Fra Emil Christian Hansens erindringer
bd. III, s. 225

TRANSSKRIFTION

225

30 April 1887 døde Kapt. Jacobsen i Rom. Da han rejste herfra i Slutningen af Febr. var han rask med Undtag. af et forholdsvis let Angreb af Exem, hvorfra han dog, inden han naaede Rom var helbredet. Sønnen og han vare blevne forenede. Ved Afskedsmidd. var jeg sammen med dem Begge; nogle Dage derefter rejste Faderen derefter Sønnen; de tilbragte behagelige Dage i Rom. Forinden Faderens Sygdom rejste Sønnen til Grækenland og kom netop tidsnok tilbage for at staa ved den Gamles Dødsleje. Ifølge Testamentet skjænkes Alt til Carlsberg-Fondet, Sønnen faar altsaa Intet; saa vidt jeg har kunnet erfare, har han ej heller tænkt paa dem, der have arbejdet for ham, hverken lavt nede eller højere oppe.

Der har naturligvis i Bladene været offentliggjort Biografier rige paa Lovtaler. Der er ogsaa meget godt at sige om den Mand: stor Flid og Arbejdskraft, i flere retninger betydelig Begavelse ofte dog parret med for dristig Overfladiskhed ... store gaver og kjært Mod til at bringe noget frem. Begejstring for Videnskab og Kunst, Tarvelighed, Fædrelandskærlighed, levende Interesse for store almennyttige Foretagender, men dertil ikke blot Ærgerrigh. men smaalig Forfængeligh., ringe Sands for den Nød og Lidelse hvorunder Menneskeslægten, legemlig som aandelig

226

Upaa[li]delig, undertiden lumsk, ofte voldsom uden Hensyn til, om han gjorde Ret eller ej. Det var en Mand som hyppig kun gik efter sine Luner, efter øjeblikkelig Indskydelse og som uden Plan dog i Reglen fik meget frem. Det store Mod og stive Haardnakkethed vare maaske de mest fremtræd. Egenskaber. Til at blive en stor Personligh. manglede han Sluttethed og den høje Stolthed, som ikke vil tage Noget fra Nogen uden at betale derfor. Til at blive en stor Mand havde han ikke tilstrækkelig Oprindelighed og ikke Tilstrækkelig Grundighed. Men han var saa rigt begavet at mange, medens han levede, i ham saa saavel den store Personlighed som den store mand. I Forholdet til mig viste han sig som en Røver, undertiden søgte han ved List undertiden ved Vold at opnaa, hvad

han vilde. Flere haarde Kampe maatte jeg kæmpe med ham, men holdt ham i reglen, navnlig i de senere Aar godt Stangen. I 1884 sluttede jeg Freden med ham paa altfor billige Vilkaar. Ogsaa den Gang havde han det i sin Magt ved Velvillighed at vinde mig, men han gik aldrig den Vej; indtil jeg havde voxet mig stærk, maatte jeg endog flere gange finde

227

mig i rene Mishandlinger. I hvor store Strid i 1884 kunde han være gaaet af med Sejren og have faaet Lov til at beholde Roret, hvis han havde villet give mig Noget derfor, f. Ex. sørget for, at jeg fik Pensionsret; men som sagt, han vilde i vort Forhold altid kun tage og ikke give, og netop derved blev han i vort Forhold den lille. Hvad jeg erholdt maatte jeg tiltvinge mig. Her maa det ikke glemmes, at denne Mand var af en ejendommelig Konstruktion og navnl. havde forvirrede Begreber om Ret og Uret. Det faldt ham saaledes næppe ind, at der kunde være Noget i Vejen for at tage Alt, naar Talen var om mig og mine Lige, han betragtede en Mand i min Stilling som en Art Livegne. Anderledes urede kan have stillet sig, om jeg havde indtaget en højere social Stilling, hvis jeg f. Ex. havde haft Professortitlen og hørt til det fine Selskab. De, der vare komne i høje Stillinger og Værdighed havde for ham en Tilløkkelse, som vi andre aldeles manglede. Naar han af Interesse for Kunst og Videnskab søgte deres Dyrkere, saa var det dog kunde ...riserede. For dem, der endnu ikke havde vundet det officielle Stempel havde han ingen Interesse. Det var muligvis hans Mangel paa virkelig genialitet der her traadte frem. En Tidlang syntes han at sætte en Stolthed i at forsmaa Titler og Rang, senere gav han efter derfor. Pral i den Henseende viste han imidlertid aldrig. Tildels efter sine egne detaljerede Bestemmelser blev [I margen] Hvis jeg havde forstaaet at tie og underordne mig, vilde det vel have gaaet bedre, men jeg vilde næppe have opnaaet virkelig bedre Kaar. Helt undgik jeg ikke at betale den Tribut, som de Fleste ydede denne kraftige Magthaver, idet jeg gik af vejen for den store kamp og satte det igjennem, som jeg ønskede af ham eller Laboratoriebestyrelsen ved i Forvejen at bringe ham til at interessere sig for mine Ønsker og Ideer og bringe ham til at optage dem saaledes, at han selv troede de vare hans. Selvstændighed taalte han mindst af Alt. For dem der endnu ikke havde vundet det offocielle Stempel havde han ingen Interesse. Det var rimeligvis hans Mangel paa virkelig Genialitet der her traadte frem

228

han med stor Pragt og med mange Ceremonier bisat; begravet kan man ikke sige, thi hans Kiste Staar stadig fremdeles i Frue Kirke. Først i Rom blev der holdt Sørgegudstjeneste derefter førtes Liget til Danmark, hensattes nogle Dage i Holmens Kapel, førtes derpaa til hans Vinterhave, hvor en Sørgegudstjeneste fandt Sted. derfra førtes det i stor Procession til Frue Kirke. Her var en saa pragtfuld og storartet Begravelse, som det vel var muligt at skaffe, de færreste af Landets store Mænd have erholdt den saa pragtfuld og næppe nogen pragtfuldere. Kongen, flere af Ministrene og en Mængde fornemme Mænd vare tilstede. Talrige Sølvkrandse vare lagte paa Kisten, vistnok flere end ved nogen anden Lejlighed. Fattige ere Goethes og Schiller's Kister i Fürstengruft i Weimar i Sammenlign. med denne mægtige rige Bryggers. Da Højtideligheden var forbi, blev Kisten hensat i Kirken, senere skal den paany paa Vandring og i en ny Højtidelighed, nemlig for at bisættes i Sønnens Kirke i Valby. Den Afdøde havde forøvrigt i sit Testamente selv bestemt, at hans Lig efter Højtideligheden i Frue Kirke

[s. 228 i margen]:

den ene Del af den nye Lov, som jeg førte frem fik jeg med teml. Leth. Jacobsen til at antage, ja endog til helt at give sin Tilslutn. Jeg tænker her paa den Lære, at flere af Øllets Sygd. skyldes vilde Gjerarter. I sin Omtale af forskellige Muligh. havde Past. ogsaa optaget denne fra sine Forgængere, men som det hypp. er Tilf. i Etudes sur la bière uden at nævne disse. Experimenter eller find ikke hos Past, men man kan flere Steder læse denne Lære naar man ønsker det, og ved hvord. det virkelig forholder sig. (Past. udtalte sig senere tydeligt for min Prioritet paa dette Omraade). Jeg havde i Jacobsens Øjne altsaa endnu ikke brudt med Biblen (Et. sur la bières eller med Paven i Paris (past.) men da jeg ogsaa paa [fortsættes i margen s. 229]

229

skulde føres til Assistentskirkegaarden.

Naar jeg tænker tilbage paa mit Forhold til Kapt. Jacobsen kan jeg vel føle en Vrede over at være bleven slet behandlet, men af Had føler jeg intet Spor og har aldrig følt ej heller naar Striden var haardest. I visse Retninger havde jeg endog Sympathie med den standhaftige Mand; vi havde flere Berøringspunkter og kunde under andre Forhold være blevene Venner idetmindste til en vis Grad. Ogsaa har jeg Grund til at tro, at han dybest nede havde

Agtelse for mig og i flere Henseender syntes godt om mig. Det efter hans Død i Fasbenders Tidsskrift trykte Brev viser blandt andet dette. Aarsagen til at vi næsten uafbrudt kæmpede med hinanden, saa at ingen ret Tilnærmelse nogensinde fandt Sted, maa vel først og fremmest søges deri, at jeg var ham en for selvstændig Kraft, men sikkert ogsaa deri, at Steenstrup fra Begyndelsen talte imod mig, paa den Tid, da jeg skulde disputere, traadte dette f. Ex. tydeligt frem. Ogsaa Warming benyttede sin Indflydelse til Skade for mig. Begge gjorde saaledes et forgjæves Forsøg paa helt at støde mig ud ved at indføre den lille V. A. Poulsen; senere voldte de mig den Tort at indføre W. Johansen, vistnok kun som Assistent til Bygun-

[i margen s. 229) andre Punkter gik udenfor Pasteur og indførte et nyt Princip i Gjærindustr. og selv tydelig angav Differ. mellem Past. og mine Love. Nu var der ingen Fred og Enighed mulig længere. I Slutn. af 1883 begynd. denne Kamp, og den aabne Krig erklæredes i 1884.

230

dersøgelser, som jeg dog havde begyndt paa. Som sagt havde vi været ene og havde været Eneforstander paa Laboratoriet, saa vilde Alt have gaaet bedre og endnu bedre, om jeg strax ved min Indtrædelse havde været dr. phil. og en berømt Forsker. Nu blev det en omtrent 10 aarig Kamp; da han rejste skildtes vi i Fred. Den ønsker jeg ham oprigtigt der hvor han nu er.

